

Plan för mottagande av nyanlända barn

Katrineholms förskolor
och förskoleklasser

Plan för mottagande av nyanlända barn i förskolor och förskoleklasser i Katrineholms kommun
Bearbetad och sammanställd av:

Annika Mindedal, bildningsförvaltningen förvaltningskontoret, annika.mindedal@katrineholm.se

Planen är reviderad 170530

Foton: Griszka Niewiadowski (s.1), Local Guy (s.4) och Marek Wojtal (s.13).
Figur: Erik Westermark (s.10).

Innehåll

Inledning	4
Första kontakten – ansökan om plats.....	5
Inskolningssamtal – den första träffen.....	5
Inskolningsperioden – de första veckorna på förskolan	6
Föräldramöten.....	6
Modersmålsstödjare och språkpraktikant	7
Språkutvecklande förhållningssätt.....	7
Kontinuerlig kompetensutveckling.....	7
Bilaga 1. Exempel på frågor till vårdnadshavarna – inskolningssamtalet.....	8
Bilaga 2. Exempel på information om verksamheten – inskolningssamtalet.....	9
Bilaga 3. Språkdomäner	10
Bilaga 4. Språkutvecklande förhållningssätt	11
Bilaga 5. Tips på vidare läsning	13

Inledning

Det första mötet med förskola och förskoleklass är betydelsefullt. De nyanlända har olika erfarenheter med sig, några barn kommer från miljöer som är lik den svenska, några har ryckts upp ur sin hemmiljö och de kan bära på sorg, saknad och traumatiska upplevelser. Skälen till att de kommer till Sverige kan också skifta, men oavsett bakgrund är målet att alla barn, ungdomar och föräldrar ska känna sig väl mottagna och respekterade när de flyttat till Katrineholms kommun.

Alla barn har rätt till avgiftsfri förskola 15 timmar per vecka, i enlighet med grundskolans läsårstider, från augusti det år de fyller tre år. Nyanlända barn har rätt att få en plats i förskolan inom högst fyra månader från det att de kommit in i kommunens kösystem. Asylsökande barn har rätt till en plats inom en månad. Förskoleklassen är en frivillig, avgiftsfri verksamhet för barn som är 6 år. Barn som går i förskoleklass har vid behov också möjlighet till plats på fritidshem. Fritidshemsplatsen är avgiftsbelagd.

Syftet med planen är att ge vägledning åt personal i Katrineholms kommun, så att nyanlända barn och deras föräldrar/vårdnadshavare får en trygg start på tiden i förskola och förskoleklass.

Barnkonventionen. Artikel 3.

Vid alla åtgärder som rör barn skall barnets bästa komma i främsta rummet.

Några utdrag ur läroplanerna

Verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra ska få detta stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar så att de utvecklas så långt som möjligt. (Lpfö 98/16 s.5)

Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Av skollagen framgår att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. (Lpfö 98/16 s.7)

Undervisningen i förskoleklassen ska syfta till att stimulera elevernas allsidiga utveckling och lärande. Undervisningen ska ta sin utgångspunkt i elevernas behov och intressen samt i det kunnande och de erfarenheter som eleverna tidigare har tillägnat sig, men också kontinuerligt utmana eleverna vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. (Lgr 11/16 s.20)

<p>Första kontakten – ansökan om plats</p> <p>Handläggningen för nyanlända barns placering följer sedvanliga rutiner.</p> <p>Ansökan om plats i förskola görs genom att fylla i blanketten <i>Ansökan om plats i förskola och fritidshem</i> på www.katrineholm.se alternativt besöka förvaltningskontoret (BIF), Drottninggatan 19.</p> <p>Ansökan om plats i förskoleklass och fritidshem görs genom att fylla i blanketten <i>Skolblankett – ändring av skolgång i grundskola</i> vid besök på förvaltningskontoret (BIF), Drottninggatan 19. Blanketten lämnas sedan till rektor på aktuell skola.</p> <p>På www.skolverket.se finns föräldrainformation på flera språk: <i>Förskolan är till för ditt barn</i> handlar om förskolans läroplan, och i <i>Förskoleklassen är till för ditt barn</i> kan vårdnadshavare läsa mer om förskoleklassen och vilket uppdrag förskoleklassen har.</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Förskoleplacering: <i>Ann Ardnell</i> 0150-572 86</p> <p>Placering i förskoleklass: rektor på aktuell skola vx 0150-570 00</p> <p>Fritidshemsplac.: <i>Madeleine Sjöberg</i> 0150-572 85</p>
<p>Inskolningssamtal – den första träffen</p> <p>Barnets mentor presenterar sig, förskolan/förskoleklassen och övriga i arbetslaget. Vårdnadshavarna berättar om sitt barn, familjen och sin situation utifrån frågorna i bilaga 1. Vårdnadshavarna får också tid att ställa frågor. De får information om verksamheten med stöd av tolk/modersmålsstödjare utifrån bilaga 2 och/eller <i>Föräldrapärmen</i> (om en sådan sammanställts).</p> <p>Vid det första mötet bestäms hur och när inskolningen ska läggas upp. Vårdnadshavarna kan få foldern <i>Två språk eller flera?</i> (se skolverket.se) samt en informationsfolder om den aktuella verksamheten, alternativt låna hem <i>Föräldrapärmen</i>. Viss information kan också ges på föräldramöten.</p> <p>Filmer och broschyrer om förskolan och svenska skolan, finns på flera språk: http://www.omsvenskaskolan.se/</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Barnets mentor, om möjligt tillsammans med personal som talar familjens språk</p> <p>Tolk bokas via <i>Semantix</i> 0770-45 74 00</p>

<p>Inskolningsperioden – de första veckorna på förskolan</p> <p>Flera förskolor använder föräldraaktiv inskolning, vilket betyder att inskolningstiden är flexibel utifrån önskemål och behov. Vårdnadshavarna får delta i verksamheten och får då tid för samtal och frågor. En stödperson som kan familjens språk deltar om möjligt under inskolningen. Ett barn på avdelningen kan också utses som fadder till det nya barnet.</p> <p>Bilaga 3 <i>Språkdomäner</i> kan användas för kartläggning tillsammans med vårdnadshavare och ev. modersmålsstödjare under perioden. Syftet är att få en överblick över vilka språk barnet använder och i vilka sammanhang, samt för att kunna följa barnets utveckling i att använda det svenska språket. Att kunna olika språk ska ses som en styrka och en tillgång.</p> <p>Inom rimlig tid har mentor och vårdnadshavare ett uppföljande samtal, tillsammans med tolk, för att ge en bild av pedagogernas syn på hur barnet kommit in i verksamheten samt hur föräldrarna upplevt inskolningsperioden.</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Barnets mentor tillsammans med föräldrarna</p> <p>Tolk bokas via <i>Semantix</i> 0770-45 74 00</p>
<p>Föräldramöten</p> <p>Ett föräldramöte ska förstås vara givande för samtliga föräldrar. Det kan bli ett möte där föräldrarna är delaktiga och aktiva t.ex. genom att prova något av det som görs i verksamheten, diskutera aktuella frågor i grupper och ges möjlighet att ställa frågor. Vad gäller vårdnadshavare med annat modersmål än svenska kan de vid behov samlas i språkgrupper (ev. på hela förskolan/skolan).</p> <p>Exempel på frågor att diskutera i arbetslaget vid planeringen av mötet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vad är syftet med mötet? Ska någon ”expert” bjudas in? • Var, när och hur länge ska vi träffas? • Hur ska inbjudan till mötet se ut? Kan barnen bidra? • Hur får vi alla vårdnadshavare att vara aktiva och delaktiga? <p>För mer stöd i samarbetet med föräldrarna se till exempel: Kapitel 5 i <i>Flerspråkighet i förskolan</i>, Kapitel 8-9 i <i>Flera språk i förskolan</i> <i>Skapa dialog med föräldrarna: integration i praktiken</i> (Alfakir 2012).</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Förskolechefen och arbetslagen alt. mentorerna i respektive förskoleklass</p> <p>Tolk bokas via <i>Semantix</i> 0770-45 74 00</p>

<p>Modersmålsstödjare och språkpraktikant</p> <p>Förskolechef/rektor verkar för ett samarbete med SFI och AF så att vuxna med olika språk får möjlighet att arbeta/praktisera på förskolan/skolan. Modersmålsstödjare och kulturtolkar arbetar om möjligt i verksamheten. För förslag på hur modersmålsstödjare kan arbeta i barngruppen, se kap. 2 i <i>Flerspråkighet i förskolan</i> (kontakta annika.mindedal@katrineholm.se)</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Förskolechef/rektor Enhetschef på Bryggan (modersmålsstödjare) Viadidakt arbetsmarknad (språkpraktik)</p>
<p>Språkutvecklande förhållningssätt</p> <p>Alla aktiviteter i verksamheten genomsyras av språkutveckling genom olika uttrycksformer, medier och med stöd av barnets alla språk. Pedagogerna ställer sig hela tiden frågan: Hur kan detta moment/denna aktivitet göras till ett språkutvecklande tillfälle? I arbetet i barngruppen används den ”vanliga” pedagogiken men med stöttning från pedagogerna på olika sätt. Ett stöd för det språkutvecklande arbetet med alla barn kan till exempel vara böckerna <i>Barnet, språket och miljön</i> (Svensson 2009), <i>Före Bornholmsmodellen</i> (Sternér & Lundberg 2010), <i>Bornholmsmodellen</i> (Lundberg 2007), <i>Att läsa och skriva i förskolan</i> (Fast 2011) och <i>Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan</i> (Sandvik & Spurkland 2015).</p> <p>För att skapa en aktiv och språkstimulerande miljö se bl.a. bilaga 4 och <i>Språkutvecklingsplanen</i>. Bibliotek används för att låna böcker på flera språk. Bibliotekarier, och även kommunens språkutvecklare, kan anlitas i verksamheten. Förslag på material finns exempelvis på Skolverkets hemsida:</p> <ol style="list-style-type: none"> http://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/sprak/flersprakighet http://modersmal.skolverket.se/sites/svenska/index.php/164-uncategorised/4511-fif-index 	<p>Ansvarig</p> <p>Samtliga pedagoger</p>
<p>Kontinuerlig kompetensutveckling</p> <p>Förskolechef/rektor strävar efter att anställa flerspråkig personal, samt ge befintlig personal möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling. Se t.ex. Skolverkets stödmaterial <i>Flera språk i förskolan</i> samt Skolinspektionens rapport <i>Förskolans arbete med flerspråkiga barns språkutveckling</i> (2017): https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Kvalitetsgranskning/forskolans-arbete-med-flersprakiga-barns-sprakutveckling/</p>	<p>Ansvarig</p> <p>Förskolechef/rektor</p>

Bilaga 1. Exempel på frågor till vårdnadshavarna – inskolningssamtalet

Nedanstående punkter är *exempel* på vad mentor, tillsammans med modersmålsstödare eller tolk, kan ta upp med familjen vid första träffen. Syftet är att få en bredare bild av barnets och familjens bakgrund för att lära känna dem och för att kunna möta och stötta dem på bästa sätt. Informationen kan också ge möjlighet att ta vara på föräldrarnas erfarenhet och kompetens.

- Barnets namn, ålder och personnummer
- Kontaktuppgifter: adress, telefonnummer och ev. epost
- Har familjen en handläggare? Vem i så fall?

- Vilket land är ert hemland?
- Har ni bott i något annat land?
- När kom ni till Sverige? Till Katrineholm?
- Vilka hör till er familj?
- Är hela familjen här? Om inte, var finns de?
- Vad har ni föräldrar arbetat med i hemlandet?
- Har ni gått i skola? Kan ni läsa och skriva?
- Vilket är ert modersmål?
- Kan ni flera språk? När talar ni dem?

- Finns det något som är viktigt för oss i förskolan att känna till om ert barn?
- Vad tycker barnet är roligt att göra? Intressen?
- Har barnet någon trygghetssak? Napp, nalle, filt eller dylikt?
- Brukar barnet sova en stund på dagtid?
- Äter barnet all slags mat?
- Är barnet allergiskt mot något?
- Är barnet vaccinerat?
- Finns det något som barnet upplever som skrämmande, eller är rädd för?

- Är det något annat ni vill berätta?
- Har ni några frågor?

För mer stöd kring mottagandet se Unicefs folder *Möta barn på flykt. Enkel handbok för alla*.
<https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/mota-barn-pa-flykt>

Bilaga 2. Exempel på information om verksamheten – inskolningssamtalet

Den viktigaste informationen kan finnas samlad i en folder eller pärm med många fotografier från verksamheten (se förslag till *Föräldrapärm*). Önskvärt är att den finns översatt till flera språk. Informationen kan också ges genom ett bildspel för att förtydliga och visualisera. Tolk deltar och bokas via Semantix på tfn: 0770-45 74 00.

Nedanstående punkter är *exempel* på vad mentor, tillsammans med modersmålsstödjare eller tolk, kan informera om vid första träffen.

- Förskolor finns i alla kommuner i Sverige. Förskolan är till för alla barn i åldrarna 1-5 år, men är inte obligatorisk. Det finns möjlighet för samtliga barn från tre år att vistas 15 timmar/vecka på förskolan. Möjlighet finns också att välja 20 timmar/vecka till en avgift som grundas på inkomst (gäller arbetslösa och föräldralediga).
- Förskoleklassen är en frivillig, avgiftsfri verksamhet för barn som är 6 år. Plats på fritidhem är avgiftsbelagd.
- Presentation av dem som arbetar på avdelningen/i klassen, antal avdelningar/grupper och barn.
- Personalen har tystnadsplikt.
- Alla barn är försäkrade på förskolan/skolan samt på väg till och från.
- Inskolningsperioden (vårdnadshavare är ev. välkomna att delta aktivt).
- Att ta med till förskolan/skolan
  - Extrakläder, anpassade efter årstid och väder (märkpena finns att låna)
  - Stövlar
  - ...
- Barn som är sjuka måste stanna hemma tills de är helt friska. Anmäl alltid frånvaro.
- Meddela alltid om någon annan än vårdnadshavarna ska hämta barnet.
- Övrig information och frågor från vårdnadshavarna.
- Dela ut foldrarna *Förskolan är till för ditt barn* eller *Förskoleklassen är till för ditt barn och Två språk eller flera?* De finns på flera språk på www.skolverket.se (Detta kan också vänta till inskolningsperioden så att det inte blir för mycket information på en gång.)
- Avsluta med en rundvandring, både inne och ute, och berätta samtidigt om verksamheten på förskolan/i förskoleklassen.

Bilaga 3. Språkdomäner

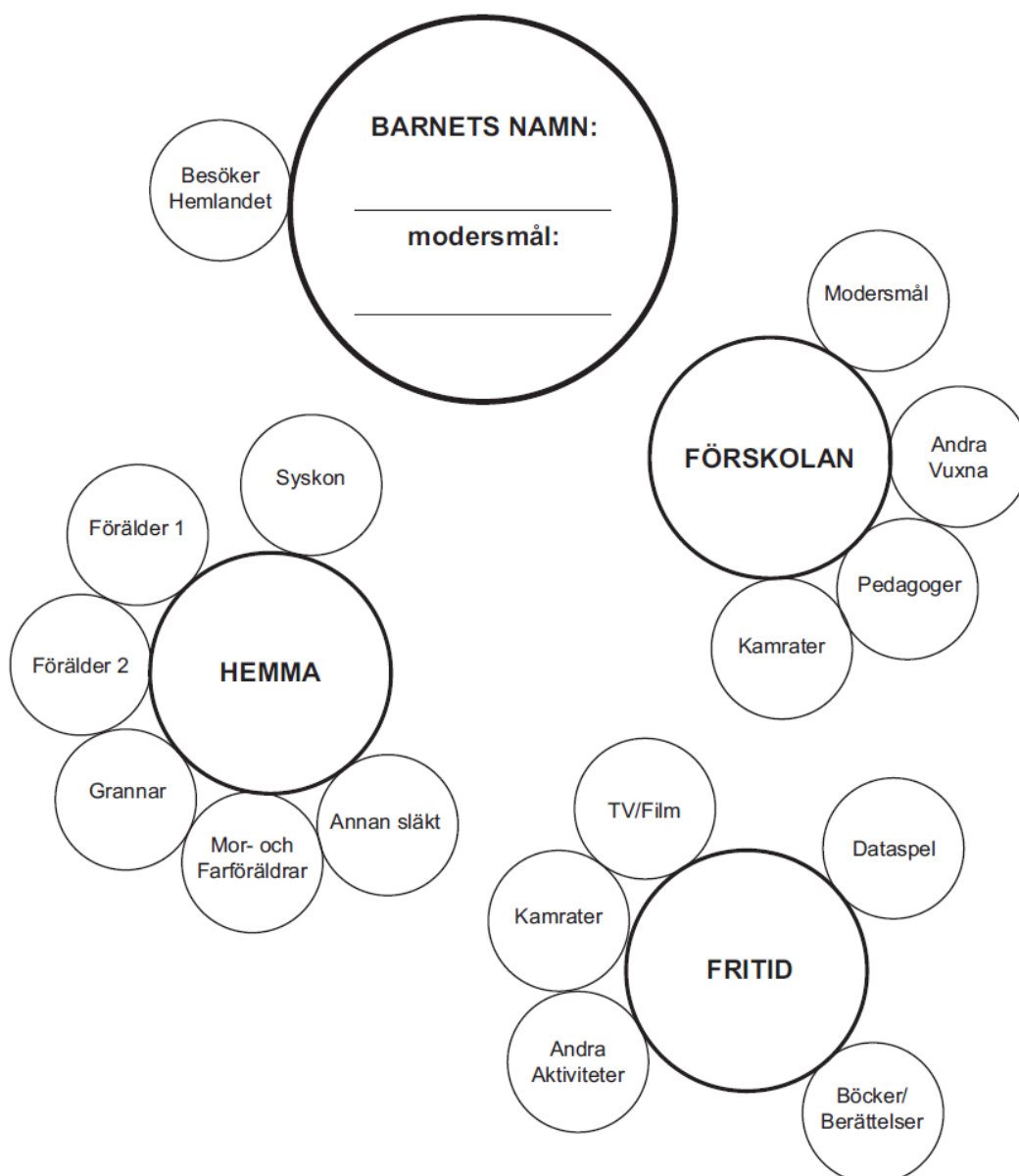
Användningen av de olika språken kan kartläggas i samtal med barn, vårdnadshavare och kollegor, samt vid observationer. Språksituationen markeras sedan genom att måla med olika färger i cirklarna, en färg för varje språk barnet använder. Syftet är att få en bild av vilka språkliga resurser barnet har och vid vilka tillfällen (domäner) de används. Utvecklingen av det svenska språket kan sedan följas. Se även Flerspråkighet i förskolan s. 81-86 och kapitel 8 i Flera språk i förskolan.

Namn

Datum

Ansvarig

Tid i Sverige _____	Ankomstålder _____	från _____
Pratar helst _____		
Började prata modersmålet _____ Började prata svenska _____		
Pappas modersmål		Mammas modersmål

Bilaga 4. Språkutvecklande förhållningssätt

Exempel på frågor att diskutera och reflektera kring. Utdrag ur *Flerspråkighet i förskolan* (Skolverket)

Organisation

- Har barnet möjlighet att leka med andra barn som talar samma språk? Hur kan vi utveckla detta?
- Saknar något barn möjligheter att tala sitt modersmål? Hur gör vi i så fall?

Pedagogiskt förhållningssätt

- Hur visar vi att vi legitimerar barnets modersmål?
- Hur synliggörs de olika språk som talas i förskolan?
- Har vi lika höga förväntningar på de flerspråkiga barnen som på de svensktalande barnen?

Interkulturellt förhållningssätt

- Hur arbetar vi med språklig och kulturell mångfald?
- På vilket sätt syns det att förskolan är mångkulturell?
- Vad vet vi om våra barns kulturer? Vad behöver vi veta mer?
- Vad tänker föräldrarna om förskolan? Hur tar vi reda på det?
- Leker vi lekar från olika länder?
- Finns lekmaterial från olika länder och kulturer?
- Syns förskolans mångkulturalitet i förskolans matsedel?
- När och på vilket sätt är det en tillgång att arbeta i mångkulturella grupper?
- Har vi diskuterat pedagogernas egna värderingar?

Språkutvecklande arbetssätt

- Hur hjälper jag barnet att utveckla sitt språk i olika situationer?
- Hur använder vi ett nyanserat språk med barnen, med både specifika och vardagliga ord?
- Vilka ord möter barnet kanske bara i vår verksamhet? Hur arbetar vi med de orden?
- Vad kan vi erbjuda som är kognitivt och språkligt utmanande?
- Får barnet tillgång till nya upplevelser, nya samtalsämnen? I så fall vad?
- Vilka möjligheter har barnet haft att utveckla sina språk, vad har de erbjudits, vilka språkliga och kognitiva utmaningar ska de ställas inför härnäst?
- Hur varierat och utbyggt är vårt eget ordförråd?
- Ligger vi snäppet över barnets språknivå?
- Hur arbetar jag som pedagog med förförståelse och i vilka situationer?

- Vad är meningsfulla sammanhang för oss och de barn vi arbetar med?
- Hur skapar vi tillfällen till samtal och i vilken form?
- Hur stöttar vi barnet i samtalet?
- Hur många av de deltagande barnen är aktiva i samtalen? Finns några barn som alltid är tysta?
- Kan det vara av vikt att också fokusera på korrektheten? När och hur?
- Hur mycket talutrymme får barnet tillgång till under dagen?
- Hur mycket av samtalsutrymmet tar vi vuxna?
- Hur ställer vi frågor? Är de slutna eller öppna?
- Hur lyckas vi följa upp barnets inlägg?
- När, i vilka situationer utvecklas språket?
- Vilka lekar på förskolan ger barnet tillfälle till rikliga samtal?
- Hur deltar vi pedagoger i leken?
- Hur ser lekmiljön ut?
- Hur kan vi stimulera barnet att formulera sina tankar och göra sig förstådd? (Ett bra sätt att kontrollera sig själv är att spela in sig själv och reflektera efteråt)

Sagoläsning m.m.

- Finns böcker eller inlästa sagor på olika språk?
- Hur väljer vi böcker till förskolan/sagostunden?
- Har barnet tillgång till dessa?
- Finns musik och sånger på olika språk?
- Vilka sagor har barnet hört hemma respektive i förskolan?
- Hur kan vi berika alla barn i barngruppen med sagor och berättelser från olika kulturer?
- När ges barnen möjligheter till att själva berätta?
- Hur arbetar vi med barnens litteracitet?
- Hur kan vi planera för sagoläsning, indelning i grupper, för ett före-, under tiden- och efterarbete av sagorna?
  - Hur och när får barnen möjlighet att använda olika estetiska uttrycksformer?
  - Hur och när får barnen möjlighet att uppleva olika miljöer och situationer?

Bilaga 5. Tips på vidare läsning

Barn lär snabbt av andra barn

Publicerat på *Lärarnas Nyheter* (<http://www.lararnasnyheter.se>) 2014-12-10 19:35

Barn som redan är etablerade på förskolan är utmärkta förebilder för nyanlända barn och borde därför få en mer framträdande roll när de nya barnen ska tas emot. Det menar Ellinor Skaremyr i en licentiatuppsats från Karlstads universitet. Nyanlända barn kombinerar sitt verbala språk med kroppsspråket. I studien blev det tydligt när ett av de nyanlända barnen skuggade sina kamrater och bara med någon sekunds fördröjning repeterade vad de gjorde och sa. — Mer erfarna barn visar de nyanlända hur man leker, samspelar, pratar och lär i deras förskola. Det här får konsekvenser för barnens verbala förmåga. Min studie visar att deras deltagande förändras från en framträdande kroppslig form till en mer verbal, svensktalande form på bara några månader, säger Ellinor Skaremyr.

Ellinor Skaremyr är förskollärare och deltar i forskarskolan »Ämnesdidaktik i mångfaldens skola«. Hela Skaremyrs avhandling på: <http://www.avhandlingar.se/avhandling/bc107f155f/>

Fler lästips:

Med andra ord: Samspel och villkor för litteracitet bland nyanlända barn.

<http://www.skolporten.se/forskning/avhandling/med-andra-ord-samspel-och-villkor-litteracitet-bland-nyanlanda-barn/>

Artikel i Språktidningen: *Förskolan där orden flödar*

<http://spraktidningen.se/artiklar/2012/09/forskolan-dar-orden-flodar>

Artikel i tidningen Förskolan: *Vem har sagt att det ska vara lätt?*

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2014/10/11/vem-har-sagt-ska-vara-latt?>

Artikel i tidningen Förskolan: *Modersmål är ett måste varje dag*

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2014/03/16/modersmal-ar-maste-varje-dag>

Artikel i tidningen Förskolan: *Språket bubblar överallt*

<http://www.lararnasnyheter.se/forskolan/2014/01/15/spraket-bubblar-overallt>

Fröken Saras blogg: *Ta emot nyanlända i förskoleklass och åk 1-2*

<https://hjärtatskogshaga.wordpress.com/2015/08/23/ta-emot-nyanlanda-i-forskoleklass-och-ak-1-2/>

Katrineholms kommun \

BILDNINGSFÖRVALTNINGEN

besöksadress Drottninggatan 19
postadress Katrineholms kommun, 641 80 Katrineholm **e-post** bildningsforvaltningen@katrineholm.se
telefon 0150-572 70, vardagar klockan 8-17, lunch 12-13
webbplats www.katrineholm.se